

Direktør Michael Hermann Nielsens Mindelegat, afd. B
Kultur- og Fritidsforvaltningen
Sekretariat og Byudvikling
Rådhuset
1599 København V

27. september 2018

**BOGPROJEKT OM 'BERØMTE NORDISKE KRÆFTFORSKERE'
TIL AT FREMME SAMARBEJDET ML. SKANDIVISKE LANDE**

Når det kommer til initiativer inden for kræftforskning, er Norden ophavsland til mange banebrydende projekter, og vi er som samfund generelt rigtig gode til at støtte op omkring kræftforskningen. Imidlertid kniber det gevaldigt med samlet medicinhistorisk viden og en opdateret udgivelse om nordiske kræftforskere, hvilket kunne øge kendskabet til de skandinaviske landes fælles medicinhistorie.

Derfor har *Dansk Medicinsk Historisk Selskab* indgået et samarbejde med den norske læge Ole Didrik Lærum, som siden pensioneringen ved Universitetet i Bergen i 2010 har fungeret som såvel gæsteforsker som adjungeret professor i eksperimentel patologi og onkologi ved Rigshospitalet i København på deltid. Dr. Lærum har deltaget aktivt i kræftforskning gennem et halvt århundrede, og da han følgelig ville orientere sig i den nordiske kræftforskningshistorie, måtte han med skam konstatere, at litteraturen herom var sparsom og mangelfuld.

Projektet om *Berømte Nordiske Kræftforskere* vil inkludere flere banebrydende forskere, og vi vil udgive værket som særtryk til *Dansk Medicinhistorisk Årbog* og derpå lancere det på 27. Nordiske Medicinsk-Historiske Kongres i maj 2019 (se en selvstændig ansøgning fra Dansk Medicinsk Historisk Selskab herom).

DMHS får med en 144 siders udgivelse et første oplag på 700 eksemplarer:

- Gratis eksemplar til DMHS-medlemmer og DMHS-boggaver (450 stk.)
- Gratis eksemplar til Nordisk Kongres 2019-deltagerne (180 stk.)
- Forfatter Ole Didrik Lærums egne eksemplarer (50 stk.)
- Oversætter Else Lindbergs egne eksemplarer (20 stk.)

Se udspecificering af tilbud fra Erik Tarp hos Narayana Press som bilag.

Der ansøges *kun* om støtte til bogtryk. **Pris inkl. moms: DKK 38.513 kr.**

Der ansøges *ikke* om støtte hos andre fonde til dette formål. Ethvert bidrag vil blive modtaget med taknemmelighed; DMHS vil kunne supplere med resten.

Med venlig hilsen på vegne af DMHS-bestyrelsen og Nordisk Kongres 2019,

ERIK BAK KIRK, HISTORIKER OG BESTYRELSESMEDLEM SAMT HOVEDKONGRESARRANGØR
Dansk Medicinsk-Historisk Selskab, Fredericiagade 18, 1310 København K
CVR: 38 52 00 59. Mobil: 28 86 48 63. E-mail: dmhs.1917@gmail.com.

TRYKKETEKNISKE OPLYSNINGER

Omfang:	144 sider + omslag.
Format (b x h):	14,9 x 22,8 cm.
Oplag:	700 stk.
Distribution:	Via tekstfil.
Ombrydning:	Via layout inkl. korrekturprint.
Repro:	4 timers farvekonvertering af digitale billeder.
Proof:	Materiale: Blåkopi. Omslag: Matchpoint.
Offsettryk:	Materiale: 4+4 farver. Klapomslag: 4+0 farver + ridsefast mat kachering.
Papir:	Materiale: 115 g. dobbeltstrøget silk. Klapomslag: 240 g. homogen karton.
Indbinding:	Garnhæftet omslagsbog m. flapper, 4-buk og sidelim.
Pakning:	Folieret i stød, på palle.

PRELIMINÆR INDHOLDSFORTEGNELSE OG FORFATTERLISTE

Dansk Medicinsk Historisk Selskab: DMHS

Ole Didrik Lærum: ODL.

1. Forord (DMHS).
2. Indledning (DMHS).
3. Adolph Hannover (DMHS).
4. Carl Oluf Jensen (DMHS).
5. Vilhelm Ellermann og Oluf Bang (DMHS).
6. Johannes Fibiger (ODL).
7. Knud Magnus Haaland (ODL).
8. Albert Fischer (ODL).
9. Johannes Clemmesen (ODL).
10. Keld Danø (ODL).
11. Jørgen Rygaard (ODL).
12. Efterskrift: Fra pionererne til nutidens kræftforskning (DMHS).
13. Kilder og litteratur (DMHS & ODL).
14. Engelsk resumé (ODL).
15. Personregister (ODL).

CV

Personlige oplysninger

Navn: Ulrik Bak Kirk
Adresse: Store Mølle Vej 19, 1. tv. 2300 København S.
Fødselsår: 1984.
Civilstand: Gift med Lone (seniorprojekter hos Mary Fonden).
Familie: Lauritz og Leah.
Mobil: 28 86 48 63.
Mail: ulrik.kirk@sund.ku.dk
LinkedIn: www.linkedin.com/in/ulrikkirk

Uddannelse

2012-15

Cand.mag. i Historie og Film- og Medievidenskab, Københavns Universitet
Fagligt fokus: *Medicinhistorie, krop, digitale medier, formidling og innovation.*
Resultater: Et vægtet snit på 10,6 ud af 12.

2008-2011

Bachelor i Historie og Film- og Medievidenskab, Københavns Universitet
Fagligt fokus: *Vikinger, middelalder og moderne teknologi(historie).*
Resultater: Et vægtet snit på 10,23 ud af 12.

2000-2003

Matematisk student, Lemvig Gymnasium
Frivilligt forløb: Grøn Linje (12-uger af Landmandsuddannelsen).
Resultater: Har opnået et vægtet snit på 9,6 ud af 13.

Erhvervserfaring

Siden 2015: Fuldmægtig hos Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, KU
Kvalitetssikring og -udvikling af undervisning m.m. på tværs af 23 uddannelser:

Evaluering – Udarbejde surveys samt optimere dataflow og -analyser.

Vidensdeling – Identificere, beskrive og dele eksempler på *best practice*.

Formidling – Finde og producere 'gode historier' til forskellige målgrupper.

Afrapportering – Udarbejdelse af rapporter, fx dimittendundersøgelser.

Projektledelse – Opgavestyring og teamledelse af studentermedhjælpere.

Resultater: *Jeg bidrog til at optimere KU SUNDs kvalitetssikringssystem ved at optimere formidlingen af studenterdata til interessenter og synliggøre udbyttet ved undervisningsevaluering via målrettede kommunikationsindsatser.*

2012-2013 Frivillig erhvervspraktikant, Dansk Selskab for Almen Medicin
I efteråret 2012 indgik jeg samarbejde med Dansk Selskab for Almen Medicin (DSAM) vedr. projektledelse af udviklingsprojektet *Praksis Plus* for nynedsatte praksislæger. Læs mere her: http://www.fyam.dk/flx/om_fyam/praksisplus/

Resultater: Jeg fundraisede 225.000 kr. og projektløede produktudviklingen af en interaktiv e-bog efter Design Thinking-modellen. I 2016 evaluerede DSAM-interessegruppen projektet, som brugerne generelt set fandt meget nyttigt.

2012-2013 Instruktør i Historie, Københavns Universitet (3 ECTS)

Jeg underviste i faget "Litteraturhåndtering og Informationshåndtering", som sigtede mod at ruste studerende til kritisk og sikkert at fremsøge information online samt at håndtere materialer via databasen EndNote.

2009 Omviser og underviser på Vikingeskibsmuseet, Roskilde

Jeg var museumsguide, forestod workshops på dansk, tysk og engelsk samt underviste i Skoletjenesten i forskellige forløb til alle alderstrin fra indskolingen til gymnasieskolen.

2004-2007 Efterskolelærer i musik og matematik hos Staby Efterskole

Jeg underviste 8. klasser i matematik samt 8.-10. klasserne i musik. Desuden underviste jeg fire 9. klasser i et intensivt forløb i historie samt etik/moralfilosofi.

Faglige oplæg

Okt. 2016 Oplæg i Dansk Medicinsk-Historisk Selskab (1 time)

Dansk Medicinsk-Historisk Selskab (DMHS) inviterede mig til at holde et fagligt oplæg om mit kandidatspeciale i historie: *Skrofulose i København, 1875-1921*.

Juli 2016 Society for the Social History of Medicine (30 min.)

Jeg modtog DKK 7.000 af DMHS til at deltage i Society for the Social History of Medicines konference i Canterbury i regi af University of Kent fra 7-10 juli, hvor jeg præsenterede et fagfællebedømt paper om skolelægeordning i København.

Publikationer

I relation til *Praksis Plus*-projektet har jeg udgivet i alt syv formidlingsartikler i *Practicus*, de praktiserende lægers fagfællebedømte medlemsblad i Danmark.

Desuden har jeg for det europæiske lægekvalitetsnetværk EQuIP iværksat en formidlingskampagne i 2016 i relation til selskabets 25-års jubilæum, der har budt på fagfællebedømte og publicerede artikler på tværs af hidtil 15 lande:

<http://equip.woncaeurope.org/about/25-years-service/anniversary-articles-published>

Forfatter Ole Didrik Lærums foreløbige forord til *Berømte Nordiske Kræftforskere*

Hvorfor begynder en nordmand at skrive om nordiske kræftforskere? Det skylder jeg mulige læsere en forklaring på, før de går videre ind i bogens livshistorier.

Jeg studerede i sin tid medicin ved Universitetet i Oslo, men som 22-årig måtte jeg vente et semester, fordi vi var for mange studenter, der skulle ind i klinikken. Ved et tilfælde kunne jeg tilbringe denne ventetid som hospitant ved Pasteur-Instituttet i Paris. Opholdet blev til stor inspiration og vækkede min interesse for medicinsk historie. Denne interesse blev livslang.

Tilbage i Norge blev jeg trukket ind i et forskningsprojekt på Patologi-Instituttet i 1965. Det førte til doktordisputats om de tidlige stadier af eksperimentel hudkræft hos nøgne mus. Og siden har jeg arbejdet inden for kræftforskning og patologi, dels i Oslo og Bergen, dels ved tilsammen 5 års forskningsophold i forskellige lande i Europa og Amerika, deriblandt også halvandet år i Danmark. Efter at jeg blev pensioneret ved Universitetet i Bergen i 2010, har jeg været gæsteforsker og adjungeret professor i eksperimentel patologi og onkologi ved Rigshospitalet i København. Således har jeg været privilegeret ved at kunne deltage aktivt i kræftforskning gennem mere end et halvt århundrede.

Som student og forsker havde jeg professor Leiv Kreyberg (1; 1896-1984) og senere hans efterfølger Olav Hilmar Iversen (2; 1923-1997) som mine vejledere. De var to markante personligheder i norsk medicin og havde en stor international kontaktflade. Særlig var Kreyberg en glimrende fortæller, og det var altid lige spændende, når han i frokostpausen fortalte fra sit forskerliv. Vi havde også mange private samtaler, hvor han berettede om berømte forskere, som han mødte gennem et langt liv. Dengang var der meget lettere kontakt mellem nordiske forskere, end der er i dag, hvor løbende kommunikation går som lyn på tværs af alle landegrænser. Han kendte mange kræftforskere gennem de nordiske patologimøder, blandt andet Ellermann og Bang, Fibiger og særlig Clemmesen. Kreyberg var den første, der kunne påvise en sammenhæng mellem en histologisk subtype af lungekræft og et kræftfremkaldende agens, dvs. tobaksrygning. Det fik stor betydning i eftertiden med hensyn til at komme på sporet af årsagsforhold. Dette blev også vigtigt for Clemmesens forskning.

Både Kreyberg og Iversen sørgede for, at jeg kunne begynde at rejse på kræftkongresser allerede som student. Der kunne jeg både høre og blive personligt bekendt med berømte, internationale forskere inden for de områder, hvor jeg på den tid trådte mine «barnesko»!

Iversen var ikke bare en dygtig forsker, der gjorde vigtige opdagelser vedrørende udvikling af hudkræft og cellernes vækstregulering, men også en stor humorist, der elskede at fortælle anekdoter om berømte forskere. Senere i livet havde jeg glæden af at følge dem nært, så længe de levede. Kreyberg havde jeg en lang samtale med lige før, han døde, og både han og Iversen betragtede sig som mine livslange mentorer. Fra 1974 arbejdede jeg med at opbygge eksperimentel kræftforskning på Gades Institut i Bergen. Dette institut blev oprettet i 1912 ved en donation af anatomen og patologen Fredrik G. Gade (1855-1932), som var opvokset i byen. Det blev til Norges anden patologiafdeling og vort første institut for mikrobiologi og serologi. Gennem den første chef, prosector Magnus Haaland (1877-1936), der var Norges største kræftforsker gennem tiderne, blev det også fødestedet for norsk, eksperimentel kræftforskning. Før han kom til Bergen, havde han arbejdet hos flere af datidens største medicinske forskere i Frankrig, Tyskland og England. Som jeg skal fortælle om senere i denne bog, kendte han Carl Oluf Jensen godt, og desuden stimulerede han en ung, medicinsk student, der kom til Bergen til at gå ind i forskning. Det var Albert Fischer. Leiv Kreyberg var også elev af Haaland og fortsatte siden med kræftforskning i Oslo. Gennem Haalands efterslægt fik jeg adgang til hele arkivmaterialet efter ham. Det dannede ikke bare grundlaget for, at vi kunne skrive livshistorien om Haaland og lave en stor udstilling om ham, men det dannede også en del af grundlaget for, at jeg kunne skrive den foreliggende bog (3,4).

Selv har jeg altid haft nær kontakt med nordiske kolleger. Som national redaktør for APMIS (*Acta pathologica et microbiologica scandinavia*) blev jeg godt kendt med Jørgen Rygaard, der var dansk redaktør og senere hovedredaktør. Jørgen Kieler (5;1919-2017), der var chef for Fibigerlaboratoriet under Kræftens Bekæmpelse, blev desuden en god, personlig ven. Det samme gjaldt Keld Danø, og i 2004 flyttede jeg til København for at have et år som gæsteforsker på Finsenlaboratoriet hos ham. Dengang holdt laboratoriet til i Kræftens Bekæmpelses lokaler i Nordre Frihavnsgade, men lige ved siden af lå Finseninstituttets gamle bygninger, som også var historiske. Her begyndte de med kræftforskning i mellemkrigsårene, og det var også her, at overlæge Nis I. Nissen var pioner ved indførelsen af kemoterapi mod kræft i Danmark.

Da jeg gik på pension i 2010, var det hverken formelt eller praktisk muligt at fortsætte min forskning i Bergen. I stedet fik jeg det nævnte adjungerede professorat i København, hvor jeg siden har arbejdet på deltid. Da jeg efter nogle år ville orientere mig mere om nordisk kræftforskningens historie, opdagede jeg, at litteraturen var sparsom og til dels mangelfuld. Både mit eget personlige arkiv og tilgangen til andre private arkivmaterialer med rigeligt billedstof gjorde det altfor fristende at begynde med det foreliggende arbejde. Og indsamlings- og skriveprocessen har været fuld af glæder og gode minder.

Dansk Medicinhistorisk Årbog
Helga Pedersens Gade 9, st 3
8000 Århus C
Att: Ole Sonne

30.07. 2018

Tilbud nr.: **37631 - 1** - FSC - mærket tryksag

Vedr.: **Dansk medicinhistorisk årbog 2018 - supplementsbind af Ole Sonne (red)**

Hermed som udbedt tilbud på ovenstående opgave efter følgende specifikationer:

Omfang: 128 sider + omslag
Format (bxh): 14,9 x 22,8 cm
Oplag: 700 stk.

Dtp: Via tekstfil.
Ombrydning: Via layout inkl. korrekturprint.
Repro: 4 timers farvekonvertering af digitale billeder
Proof: Materie: Blåkopi
Omslag: Matchprint
Offsettryk: Materie: 4+4 farver
Klapomslag: 4+0 farver + ridsefast mat kachering

Papir: Materie: 115g dobbeltbestrøget silk
Klapomslag: 240g homogen karton

Indbinding: Garnhæftet omslagsbog med flapper og 4-buk og sidelim / 16-sidig udskydning
Pakning: Folieret i stød, på palle
Levering: Samlet, frit én adresse DK.

Pris for ovenstående: **DKK 28.140,-** ekskl. moms.
100 stk. ekstra under produktion: DKK 920,- ekskl. moms.

144 sider + omslag: DKK 30.810,- ekskl. moms.
100 stk. ekstra under produktion: DKK 990,- ekskl. moms.

Betalingsbetingelser: Løbende måned + 30 dage. *Tilbuddet er gældende i 3 mdr. fra d.d.*

Med venlig hilsen

Erik Tarp
www.narayanapress.com

Bjarne August Røhder

Fra: KFFKP Sekretariat og Presse
Sendt: 27. september 2018 14:55
Til: KFFKP Legat
Cc: KFFKP Sekretariat og Presse
Emne: VS: Ansøgning til Direktør Michael Hermann Niensens Mindelegat, afd. B - "Berømte Nordiske Kræftforskere"

Vedhæftede filer: Berømte Nordiske Kræftforskere_Ansøgning.docx; Berømte Nordiske Kræftforskere_Forord.docx; Tilbud 37631-1.pdf

Opfølgingsflag: Opfølgning
Flagstatus: Fuldført

Fra: Dansk Medicinsk-historisk Selskab <dmhs.1917@gmail.com>
Sendt: 27. september 2018 09:32
Til: KFFKP Sekretariat og Presse <sek@kff.kk.dk>
Emne: Ansøgning til Direktør Michael Hermann Niensens Mindelegat, afd. B - "Berømte Nordiske Kræftforskere"

Kære Kultur- og Fritidsforvaltning,

Dansk Medicinsk-Historisk Selskab (DMHS) tillader sig at ansøge om midler til at realisere et helt unikt bogprojekt om *Berømte Nordiske Kræftforskere*, som har til formål at fremme samarbejdet mellem de skandinaviske nationer, især at øge kendskabet til de skandinaviske landes fælles (medicin)historie inden for emnet kræftforskning.

På vegne af Dansk Medicinsk-Historisk Selskab,
Ulrik Bak Kirk, medlem af bestyrelsen og historiker

Besøg os på hjemmesiden: dmhs1917.dk
Følg os på Facebook: facebook.com/dmhs1917

